

کردند. بر این اساس، حتماً اطلاعات تکمیلی که حاصل کاروز را خواهد بود به اطلاع مردم عزیز خواهد رسید.

مهاجرانی در پاسخ به سؤالی که آیا می توان این امر را مصداقی از قاچاق سازمان یافته تلقی کرد؛ بیان داشت: یک سری طرح هایی برای ساماندهی مشاغلی که در مرزها صورت گرفته ممکن است جزو این آمار آورده شده باشد به همین دلیل طبیعتاً تا بررسی کارشناسی نمی توان عدد دقیقی در خصوص میزان قاچاق یا گم شدن سوخت در کشور عنوان کرد و بنده در این خصوص از هر گونه اظهار نظر اضافه خودداری می کنم.

■ پیگیری برای شفاف سازی

محسن پاک نژاد وزیر نفت هم در این خصوص می گوید: اعداد وار قوامی که در خصوص میزان قاچاق یا گم شدن سوخت کشور مطرح می شود بر مبنای نحوه محاسبات صورت گرفته متفاوت بوده و طبیعتاً نمی توان فعلاً عدد درستی در این خصوص ارائه داد. وی افزود: با این حال سوای عدد سوخت قاچاق شده در کشور وزارت نفت این موضوع را در دستور کار خود قرار داده و به جد آن را پیگیری خواهد کرد.

پاک نژاد اظهار کرد: باید مشخص شود که این میزان سوخت به چه صورتی از کشور خارج می شود که این امر با کمک سایر نهادها و دستگاه های ذی ربط در حال انجام است و جلوی آن را خواهیم گرفت.

■ موضع سکوت شکسته شود

با وجود اهمیت وافر این میزان قاچاق سوخت صورت گرفته در کشور، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز موضع سکوت گرفته و در خصوص این مسئله اظهار نظری توسط مسؤولین این ستاد صورت نگرفته است.

این در حالی که این ستاد به عنوان یکی از مهمترین نهادهای نظارتی بر مقابله با قاچاق سوخت و جلوگیری از تخلفات در این حوزه شناخته می شود. در واقع می توان گفت موضوع گم شدن ۲۰ میلیون لیتر سوخت، نه تنها ابعاد اقتصادی، سیاسی بلکه ابعاد امنیتی نیز دارد به همین دلیل سکوت نهادهای نظارتی به ویژه ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، می تواند زمینه ساز افزایش ابهامات شود از این رو شفاف سازی و ارائه گزارش رسمی در این باره، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است.

■ شفاف سازی برخی ابعاد قاچاق سوخت گازوئیل

مرکز پژوهش های مجلس در چند سال گذشته در گزارشی به پدیده قاچاق سوخت در کشور پرداخت و مدعی بود قاچاق سوخت عمدتاً در پوشش کالاهای دیگر صورت می گیرد که این موارد شامل نکاتی قابل تأمل است.

بر اساس این گزارش، قاچاقچیان با استفاده از

گازوئیل به جای روغن پایه یا تصفیه دوم، گازوئیل را به کشور افغانستان قاچاق می کنند. همچنین با توجه به شباهت بسیار زیاد سوخت تقطیری با گازوئیل (شباهت بالای ۸۰ درصد) کارخانه های تصفیه دوم بعد از اینکه سوخت تقطیری تولید شده در فرآیند تصفیه روغن سوخته را در مشعل های کارخانه خود می سوزانند، مجوز صادرات سوخت تقطیری تولید شده خود را طی چندین سال به یکباره دریافت کرده و گازوئیل یارانه ای تجمیعی را در قالب سوخت تقطیری با استفاده از این مجوز به خارج از کشور صادر می کنند.

■ نبود نظارت مناسب بر روند صادرات

این گزارش می افزاید: قاچاقچیان با اشراف به خلأ موجود در صادرات از مبدأ منطقه ویژه پتروشیمی بندر امام به مقصد بندر امام خمینی (ره) (گمرک خروج)، در گذشته به علت نزدیکی منطقه ویژه پتروشیمی به بندر امام خمینی، بارهای صادراتی از مبدأ منطقه ویژه به مقصد بندر امام خمینی محموله های سوخت پلمب نمی شدند و نظارت مناسبی روی این محموله ها اعمال نمی شد.

همچنین در این روند با تنظیم اظهارنامه صادرات متانول و دریافت اجازه بارگیری در گمرک منطقه ویژه، این اظهارنامه را به گمرک بندر امام خمینی برده و بدون بارگیری هیچ گونه کالایی از منطقه ویژه، حجم قابل توجهی گازوئیل یارانه ای را از سطح کشور تجمیع کرده و در پوشش این اظهارنامه از کشور خارج کرده اند.

■ ترانزیت صوری، جعل اسناد و مخزن جاساز

خروج گازوئیل در پوشش ترانزیت صوری یکی دیگر از راه های قاچاق سوخت در کشور است، به گونه ای که در این روش قاچاقچیان بدون ورود گازوئیل به داخل کشور، گازوئیل یارانه ای داخلی را بارگیری کرده و با جعل اسناد تحت عنوان گازوئیل ترانزیتی از کشور خارج می کنند.

تسهیل خروج گازوئیل از طریق حمل و نقل ریلی یکی دیگر از راه های قاچاق سوخت در کشور است به گونه ای که با توجه به نظارت کمتر روی حمل و نقل ریلی نسبت به حمل جاده ای، تجمیع کنندگان گازوئیل را به وسیله حمل و نقل ریلی تا شهرهای مرزی حمل کرده و تحویل قاچاقچیان سوخت می دهند. خروج گازوئیل با تعبیه مخزن جاساز در تانکرهای صادراتی یکی دیگر از راه های قاچاق سوخت در کشور است به گونه ای که قاچاقچیان با اظهار فرآورده های پایه روغنی که نیازی به ارائه فاکتور منشأ در گمرک ندارند و سپس تعبیه جاساز و نصب آنها در درجه های تانکرهای حمل این فرآورده ها که از آن جانمونه برداری انجام می شود، فرآورده روغنی را در آن محفظه ریخته و بقیه حجم تانکر را با گازوئیل پر کرده و به خارج از کشور قاچاق می کنند.

■ چالش ارائه فاکتورهای منشأ جعلی

قاچاق گازوئیل با سوء استفاده از سهمیه سوخت شناورهای یکی دیگر از راه های قاچاق سوخت در کشور است، به گونه ای که شناورهای داخلی (اعم از لنج های صیادی و باربری و شناورهای سنگین تر) با ارائه مانیفست حمل بار، با توجه به حجم بار و نوع شناور خود سوخت یارانه ای دریافت می کنند که در این مورد صاحبان شناورها بدون حمل بار با دریافت مانیفست، سوخت یارانه ای را دریافت می کردند و در آب های آزاد می فروختند.

قاچاق گازوئیل با استفاده مکرر از فاکتورهای منشأ، دیگر نمونه قاچاق سوخت است؛ با وجود اینکه استفاده از سامانه جهت تعیین اصالت و استهلاک فاکتورهای منشأ اجباری شده است، اما برخی گمرکات فاکتورهای منشأ را در سامانه مستهک نکرده اند. بدین ترتیب این امر زمینه سوء استفاده صادرکنندگان مشتقات نفتی را فراهم کرده و بعضاً با ارائه فاکتورهای منشأ جعلی یا استفاده مکرر از فاکتورهای منشأ، گازوئیل را به خارج از کشور قاچاق می کنند.

